וליגמר מיניה? א] גלי רחמנא גבי חטאת °כל אשר יגע בבשרה יקדש" *להיות כמוה שאם פסולה תפסל ואם כשרה תאכל כחמור שבה, ומאי חזית דגמרינן מהאי ליגמר מהאי? חדוש הוא ומחדוש לא גמרינן אי הכי למאה וששים נמי לא ליגמר? אטו אנן לקולא קא גמרינן לחומרא קא גמרינן דמדאורייתא ברובא בטיל רבינא אמר *לא נצרכא אלא למקום חתך דאמר מקום חתך בעלמא אסור והכא שרי יתיב רב דימי וקאמר לה להא שמעתא, אמר ליה אביי וכל איסורין שבתורה במאה והתנן* למה אמרו כל המחמץ ומתבל ומדמע להחמיר? מין ומינו, להקל ולהחמיר? מין ושאינו מינו, וקתני סיפא *להקל ולהחמיר מין ושאינו מינו כיצד גריסין שנתבשלו עם העדשים אם יש בהם בנותן טעם-בין יש בהן להעלות במאה ואחד בין אין בהן להעלות במאה ואחד אסור, אין בהן בנותן טעם-בין שיש בהן להעלות במאה ואחד בין אין בהן להעלות במאה ואחד מותר אין בהן להעלות במאה ואחד" אלא במאי לאו בששים? לא

תורה אור

ויקרא ו

וליגמר מיניה. למשרי אף שאר קדשים בששים או מאה כגון נותר או פגול: להיות כמוה. הנוגע בה ובלע ממנה: שאם פסולה. היא יפסל הבולע: ואם כשרה. היא תאכל זו ב] כחמור שבחטאת שאפי' הן שלמים אסורין ליאכל אלא לזכרי כהונה ליום ולילה ולפנים מן הקלעים ג] ומהכא גמרינן לכל איסורי קדשים דלא בטלי לגמרי: ליגמר מהאי. וליבטלו בק': אלא חדוש הוא ל"ג אלא: חדוש הוא. כדפרישית דלכתחלה מבטלינן ליה ומייתינן ליה לידי כך בידים: לא נצרכא. זהו: אלא למקום חתך. דבעלמא בכל איסור והיתר המחוברים כגון הוציא העובר את ידו וכגון אבר המדולדל כולן אסורין ד] כדאמרינן בבהמה המקשה (לעיל דף סח:): להא שמעתא. דרב שמואל בר רב יצחק: למה אמרו. המחמץ לאיזו איסור אמרו לתרומה שהמחמץ חולין בשאור שלה או מתבל קדרה חולין בתבלי תרומה או מדמע ומבשל חולין ותרומה יחד שאנו הולכים אחריו להחמיר: למין ומינו. אמרו כן דאזלינן ביה לחומרא כדקתני לקמיה: ולמה אמרו להקל ולהחמיר. שפעמים להקל ופעמים להחמיר: מין ה] ושאינו מינו. על זה אמרו פעמים להקל ופעמים להחמיר: גריסין. ו] של פול דתרומה: שנתבשלו עם עדשים. של חולין וטעמנום ויש בהם ז] טעם תרומה בחולין אע"פ שיש בחולין מאה ואחד ח] שתרומה דינה לבטל בכך דנפקא לן בספרי מקראי מכל חלבו את מקדשו ממנו שאם נפל בתוכו הרי הוא מקדשו ובתרומת מעשר משתעי קרא שהיא אחד ממאה וקאמר שאם חוזרה לתוך התשעים ותשעה מקדשתן מכאן אמרו תרומה במאה עם האסור אסורה במאה והיא מותרת והכא כיון דטעמנות טעם אע"פ שיש כאן היתר כדי לבטל איסור אסור דטעמא לא בטיל הרי להחמיר: אין בהן בנותן טעם. אע"פ שאין כאן היתר כדי לבטל מותר דכי בעינן אחד *ממאה היכא דאיסורא בעיניה הוא כגון חטין בחטין או כל דבר שלא נתבשל אבל הכא דליתיה בעיניה לא בעינן אחד ומאה הרי להקל אבל מין ומינו לעולם להחמיר כדאמרינן לקמן דלא מישתרי עד דאיכא תרתי לטיבותא אין נותן טעם ואחד ומאה: קתני מיהא דכי לא יהיב טעמא לא בעינן מאה ואחד ובמאי בטיל, לאו בששים אלמא ט] ביטולא היכא דליכא טעמא בששים הוא: לא

ועוד י"ל דהתם איירי בשלא במינו והיכא דאיכא כזית בכדי אכילת פרס קרי ליה טעמו וממשו והיכא דליכא כזית בכדי אכילת פרס קרי ליה טעמו ולא ממשו והרב רבי יוסף מאורליינ"ש היה מפרש דאע"ג דטעם כעיקר דאורייתא לא לקי אטעם אפי' שלא במינו דרבי יוחנן סבר לה כר"ע דיליף טעם כעיקר מגיעולי עובדי כוכבים וליכא אלא עשה דתעבירו באש דמצריך ליבון והגעלה ור"ת השיב לו דאית לן למימר דאהדרינהו לאיסוריה כדאמרי' בהלוקח עובר פרתו (בכורות טו:) דתנן הגוזז והעובד פי' בפסולי המוקדשין סופג את הארבעים ואע"ג דלא נפקא לן אלא מתזבח ולא גיזה אלא היינו טעמא משום דאהדריה לאיסוריה דלא תעבוד ולא תגוז מיהו לא דמי כל כך דהתם משמע ודאי דאהדריה והכי קאמר תזבח זביחה התרתי לך בקדשים שהוממו ולא גיזה והא דקאמר בירושלמי דערלה בפ' שני אמר ר' יוחנן כל טתני טעם אין לוקין עליהם חוץ מנותן טעם דנזיר י"ל דבהיתר מצטרף לאיסור איירי דהכי איתא בהדיא בפ' ואלו עוברין (פסחים דף מג:) ובפרק שלשה מינין (נזיר לה:) אמר ר' אבהו א"ר יוחנן כל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסורי נזיר וקרי ליה בירושלמי נותן טעם וא"ת אם טעם כעיקר דאורייתא מאי פריך בפ' אלו עוברין ובפ' שלשה מינין גבי שתי קופות אחת של חולין ואחת של תרומה ולפניהן שתי סאין כו' ופריך מיניה ואי אמרת כזית בכדי אכילת פרס דאורייתא אמאי אמרינן שאני אומר והשתא כי נמי אמרינן כזית בכדי אכילת פרס לאו דאורייתא תקשה ליה אמאי אמר שאני אומר כיון דטעם כעיקר דאורייתא וי"ל דהתם איירי במינו וכן משמע בסוף הערל (יבמות פב:) דמוקי לה ר"ל והוא שרבו חולין על התרומה ומין שלא במינו לא שייך רבוי וא"ת ואי במינו כיון דרבו בטלי להו ברובא אפי' איכא כזית בכדי אכילת פרס וי"ל דמ"מ פריך דאי כזית בכדי אכילת פרס דאורייתא יש לנו להחמיר אף במינו ולית לן למימר שאני אומר כיון דלקי בשאינו מינו ומיהו קשה דסוגיא דאלו עוברין (פסחים דף מג:) ודפרק שלשה מינין (נזיר דף לה:) אליבא דר' יוחנן ור' יוחנן מוקי לה בהערל (יבמות דף פב.) אע"ג דלא רבו וא"כ כי נמי כזית בכדי אכילת פרס לאו דאורייתא תקשי ליה אמאי אמרינן שאני אומר דכיון דלא רבו ספיקא דאורייתא היא וי"ל דהוה מצי למימר וליטעמיך וכי האי גוונא יש בכמה דוכתי: **גלי** רחמנא גבי חטאת כו'. הקשה ר"ת דהאי קרא דחטאת מייתי הכא לטעם כעיקר ובפ' אלו עוברין (פסחים דף מה.) מוקי להיתר מצטרף לאיסור לכ"ע וטעם כעיקר מפיק ליה ממשרת ולר"ע מגיעולי עובדי כוכבים לכך נראה לר"ת דגרסינן הכא לא נצרכא אלא להיתר מצטרף לאיסור דבכל ענין התיר הכתוב ואפילו יש חצי זית בעין משמנונית של זרוע על חתיכת האיל שחוץ לרוטב ומיהו א"צ להגיה הספרים דאיכא למימר דנקט הדרשה הפשוטה דאי לאו קרא דמשרת וגיעולי עובדי כוכבים דאתו לטעם כעיקר הוה מוקמי קרא דחטאת לטעם כעיקר ולא להיתר מצטרף לאיסור וכי האי גוונא איכא בכמה דוכתין ועוד י"ל דסוגיא דהכא אתיא כי סוגיא דנזיר פ' שלשה מינין (דף לז:) דגרסינן התם ורבנן תיפוק להו דהיתר מצטרף לאיסור מחטאת ומשני התם נמי לטעם כעיקר הוא דאתא ואע"ג דמשרת נמי אתי לטעם כעיקר מצרך צריכי דאי כתב רחמנא חטאת הוה אמינא נזיר לא אתי מיניה דנזיר מקדשים לא ילפינן ואי כתב רחמנא נזיר הוה אמינא חטאת מנזיר לא ילפינן דחמיר איסורו דאפי' חרצן אסיר ליה: **תאכל** כחמור שבה. רבינו חננאל גרים תאכל כחמור שבהן משמע דאיכא חומרא בשלמים דליכא בחטאת כגון בבשל שלמים דאתמול בקדירה דחטאת דהיום דרמינן עלייהו חומרא דחטאת לאסור לזרים לנשים ולעבדים וחומרא דשלמים שאין נאכלין אלא עד הלילה וחטאת של היום זמן אכילתה עד למחר: **לא** נצרכא אלא למקום חתך. דבעלמא אסור כגון שהוציא העובר את ידו לחוץ דנפקא לן בפ' בהמה המקשה (לעיל דף סח:) דמקום חתך אסור מדאצטריך פרסה החזיר אכול מקום חתך מכלל דאי לא החזירה אסור ונראה דשאר קדשים כגון חזה ושוק ואימורין שרי נמי מקום חתך שלהם דהא לא אשכחן קרא בזרוע בשלה יותר מבשאר קדשים ואי ילפי בהו מעובר דאסור מקום חתך בזרוע בשלה נמי ליתסר אלא בכולן לא אסר הכתוב מקום חתך דזרוע בשלה וחזה ושוק ואימורים לוה הכתוב להסיר ולא מקום חתך והא דקאמר הכא דבעלמא אסור היינו באבר שילא לחוץ והכא שרי בכל הקדשים ולכך לא פריך הכא מאי חזית דגמרת כו' כדפריך אהיך: **אין** בהם בנותן טעם אע"פ שאין בהן כדי להעלות מותר. פי' בקונטרס וכי בעינן מאה ואחד היינו היכא דאיסור בעיניה אבל הכא דליתיה בעיניה לא בעינן מאה ואחד אלמא צ"ל לפירושו דהכא מיירי כגון שהסיר הגריסים מתוך העדשים *דאז אי אפשר להסירם שאינו מכירן ואיכא ממשות האיסור היה צריך מאה ואחד וקשה לפירושו אמאי נקט רישא שאור של חטים שנפל לתוך עיסה של חטין דהוי מין במינו אפי' בשלא במינו נמי בעינן מאה ואחד היכא דאיתיה לאיסור בעיניה וי"ל דנקט מין במינו דאפילו הסיר אחרי כן השאור בעינן מאה ואחד לבטל אבל שלא במינו לא בעינן ונראה דא"צ לדחוק כן דשאינו מינו בטל בששים כשאר איסורין אפילו איתיה לאיסורא בעיניה כיון דאינו מכירו ובמינו הוא דבעינן מאה ואחד דהא דדרשינן בספרי את מקדשו ממנו שנפל לתוכו הרי הוא מקדשו במינו כתיב: **אלא** במאי לאו בששים. וא"ת הא דבטל הכא בששים היינו דטעמיה כהן ואפי' בפחות היה בטל אי טעמיה כהן ואין נותן טעם ולא כמו שפירש בקונטרס לעיל* אבל בסתמא בעינן מאה ואחד לבטלה דהא רישא נמי דקתני אם יש בהן בנותן טעם אסור אפי' יש בהן להעלות במאה ואחד על כרחך איירי בטעמיה כהן וי"ל דממשנה יתירה דייק דבסיפא הוה ליה למיתני אין בהן בנותן טעם מותר ותו לא ושפיר ידעינן דאבין יש לו להעלות במאה ואחד ובין אין לו להעלות במאה ואחד דארישא קאי אלא להכי הדר תנא לאשמועינן דבבציר ממאה ואחד יש שיעור לבטל נתינת טעם: לא

עין משפט נר מצוה

פח א מיי' פ"ח מהל' מעה"ק הלט"ו :

פט ב מיי' פי"ג מהל' תרומות הל"ב :

מסורת הש"ס

פסחים מה. נזיר לז: זבחים לז:

[לעיל סח:]

ערלה פ"ב מ"ו

[שם מ"ז]

[צ"ל ומאה]

[ועי' תוס' זבחים עט. ד"ה אסור]

[ע"ב רש"י ד"ה כגון]

[צ"ל דאי]

[דף לט. ד"ה כס"י]

◆

שיטה מקובצת

א] גלי רחמנא גבי חטאת. נ"ב עי' תוס' זבחים דף צז ע"א ד"ה מה: ב] ואם כשרה היא תאכל או שנגעה בה כחמור: ג] ומהכא גמרינן. נ"ב עיין רש"י זבחים דף צז ע"ב ד"ה עד שיבלע: ד] כדאמרינן בבהמה המקשה וכלישנא קמא ואליבא דר"ש בן יוחי דאמר מבשל לא הדר מחתך להו להא שמעתא וכו': ה] מין בשאינו מינו למין ושאינו מינו אמרו כן: ו] גריסין פולין דתרומה: ז] ויש בהם בנ"ש תרומה בחולין: ח] מאה או' בתרומה ודינה ליבטל: ט] ובמאי בטיל לאו בששים אלמא כי לא יהבא טעמא בששים הוא:

◆

רבינו גרשום

ליגמר מהכא. כלומר מן הזרוע בשלה: אלא חדוש הוא כו'. כלומר חדוש הוא שאיסור נתבשל עם היתר מוקדשין שאסור לישראל [נתבשל] עם החולין ואינו אוסרו : דמדאורית' בטל ברובא. כלומר כדחזינן בקרא אחרי רבים להטות. אמר רבא לא נצרכא [אלא] לטעם כעיקר כלומר מה דתנא זהו היתר הבא מכלל איסור לאו למעוטי כל איסורין שבתורה אלא לטעם כעיקר כו': ואם כשרה יאכל כחמור שבה שאם מבשל שום קדשים עם חטאת אפי' אותן קדשים שמבשל עם חטאת יהיו נאכלין לשני ימים ולילה אחד כיון שבשלו עם חטאת יהא נאכל ליום ולילה כחטאת דנותן טעם כעיקר חשוב: רבינא אמר לא נצרכא אלא למקום חתך כלומר הא דאמרי' וזהו היתר הבא מכלל איסור דאפי' מקום חתך הזרוע מותר דאמר [מקום חתך בעלמא אסור כגון שהוציא עובר את ידו ושחט את אמו ואח"כ החזירה אסור אפי' במקום חתך והכא שרי אפי' במקום חתך : א"ל אביי וכל איסורין שבתורה במאה והתנן כל המתבל כלומר מתבל בקדרה של חולין מתבלין של תרומה ומחמץ בשאור של תרומה עיסה של חולין ומדמע תרומה עם חולין : גריסין שנתבשלו עם עדשים כלומר גריסין של תרומה שנתבשלו עם עדשים של חולין בין שיש בהן להעלות באחד ומאה כלומר שיש מאה של חולין לבד מן התרומה בין שאין להעלות באחד ומאה שאין מאה של חולין לבד מן התרומה אבל בכלל התרומה יש מאה אסור לפי שיש באיסור בנותן טעם. יש

נושא

קושיא על דנאמר לעיל

על ידי ר' שמואל בר יצחק

דכל איסורין שבתורה - במאי

והא מעמד ממש' במסכת

ערלה די"ש ביטול בששים

מבנה

(מעקב)

קושיות

תשובות